

Hankesuunnitelma / Turvakoti

Tausta

Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualue on laatinut turvakotipalveluis-
ta tarveselvityksen, joka on käsitelty palvelualueen johtoryhmässä
10.3.2020.

Turvakoti on ympärivuorokautinen, asiakkaalle maksuton kriisityön yksik-
kö, johon lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeva henkilö tai perhe voi
mennä oma-aloitteisesti tai viranomaisen tai muun tahon ohjaamana. Tur-
vakodin palvelut on tarkoitettu kaikille asiakasryhmille.

Sosiaalihuoltolain 11§:ssä määritellään, että sosiaalipalveluja on järjestet-
tävä lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoin-
kohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen. Tällä hetkellä Kuopion kaupun-
gissa varsinaista lähisuhdeväkivaltaan erikoistunutta palvelua tuottavat
turvakodin lisäksi ainoastaan määräaikaiset hankkeet: Kuopion ensikotiyh-
distyksen Pelotta-Hanke, Miessakkien Lyömätön linja ja Kriisikeskuksen
Turvallinen perhe -hanke, jotka kaikki tuottavat avopalvelua. Tämän va-
lossa on tärkeää taata, että jatkossakin Kuopion kaupunki voi tuottaa laa-
dukasta ympärivuorokautista lähisuhdeväkivaltapalvelua sosiaalihuoltolain
mukaisesti. Tärkeää on myös helppo palveluiden saatavuus, jotta asiak-
kaat itseohjautuvat ja yhteistyökumppanit osaavat ja voivat ohjata apua
tarvitsevia asiakkaita turvakotipalveluiden pariin.

Turvakotitoiminta

Turvakotitoiminta on 100%:sti valtion rahoituksella tapahtuvaa toimintaa.
Terveys- ja hyvinvoinninlaitos on valinnut Kuopion kaupungin palvelun-
tuottajaksi toistamiseen ja nyt voimassa oleva sopimus on vuoden 2023
loppuun saakka. Kuopiossa on tuotettu yli viiden vuoden ajan laadukasta
ja ammattitaitoista turvakotipalvelua, jonka kautta on autettu satoja asi-
akkaita kohti turvallisempaa elämää. Asiakaspalaute on myös ollut valta-
kunnallisesti keskitasoa parempaa, tämä kertoo asiakkaiden saaneen tar-
vitsemaansa apua ja tukea.

THL myöntää valtion varoista korvausta valituille palveluntuottajille turva-
kotipalvelun tuottamisesta aiheutuvista kustannuksista. Korvaus makse-
taan ennakkona valtion talousarvioon osoitetun määrärahan rajoissa. Kor-
vaukseen sovelletaan valtionavustuslakia. THL toimii asiassa valtionapuvi-
ranomaisena. Vuosittain turvakodit hakevat seuraavan vuoden rahoituk-
sen, joka maksetaan kahdessa erässä. SOTE-uudistus ei ole tuomassa
muutosta turvakotien rahoitusmalliin.

Turvakotitoiminnan yleinen johto ja ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveystoim-
nisteriölle. Turvakotitoiminnan ohjaus, arviointi, kehittäminen ja valtakun-

nallinen yhteensovittaminen kuuluvat THL:lle. Turvakotitoimintaa valvovat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) sekä aluehallintovirastot toimialueellaan. Kuopiossa turvakotitoiminta kuuluu perusturvan palvelualueella lapsiperhepalveluihin. Jatkoa ajatellen Turvakotipalvelun tuottajana voi olla myös hyvinvointialue. Lähtökohtana on, jos turvakotitoiminta on toiminta osa kunnan sote-kokonaisuutta sekä sopimus että henkilöstö siirtyvät hyvinvointialueelle.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) valitsee avoimen haun kautta tarpeellisen määrän turvakotipalvelun tuottajia siten, että eri puolilla maata on saatavilla riittävästi turvakotipalveluja. Kuopion kaupungilla on tällä hetkellä sopimus (sopimuskausi on 5 vuotta) turvakotipalvelun tuottamisesta vuoden 2023 loppuun saakka.

Turvakotipaikkojen mitoitus ja sijoittuminen

Nykyisessä hallitusohjelmassa on määritelty, että lähivuosina turvakotipaikkojen määrää tulisi kasvattaa edelleen, niin että ne olisivat 250 (nyt 211). Suunniteltu turvakotien paikkamäärän kasvattaminen liittyy Istanbulin sopimukseen, joka Suomi ratifioi vuonna 2015. Sopimuksella on tarkoitus ehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa. Euroopan neuvoston mukaan Suomessa tulisi olla 500 turvakotipaikkaa. Hallitus on huomioinut ohjelmassaan, että on merkittävää ehkäistä myös miehiin kohdistuvaa väkivaltaa. Miesten määrä on turvakotiasiakkuuksissa noussut vuosittain.

Lähimmät turvakodit sijaitsevat Joensuussa, Mikkelissä, Jyväskylässä ja Äänekoskella. Kuopion turvakodin nykyinen perhepaikkamäärä on havaittu riittämättömäksi vastaamaan Pohjois-Savon ja valtakunnalliseenkin tarpeeseen. Tästä syystä turvakodin asiakaspaikkamäärää on tarkennettu 10 paikkaan hankesuunnittelun aikana yhdessä THL:n kanssa. Kuopion turvakoti palvelee Joensuun ja Mikkelin turvakotien kanssa koko Itä-Suomea ja THL:n näkemyksen mukaan erityisesti Pohjois-Savon alueella on suuri tarve parantaa turvakotipalvelua. THL:n joulukuussa 2020 julkaistun raportin mukaan Kuopion turvakoti on ollut valtakunnallisesti eniten täynnä ja sieltä on jouduttu ohjaamaan merkittävästi asiakkaita muihin turvakoteihin. THL on ollut aktiivisesti mukana hankesuunnitelman valmistelussa.

Rakennushanke

Nykyisen turvakodin fyysiset tilat ovat haastavat, eivätkä ole tarkoituksenmukaiset turvakotipalvelun tuottamiselle. Tilat jakautuvat kahteen kerrokseen, jonka vuoksi turvallisuuden valvominen ja takaaminen on haastavaa. Turvakodin tilat eivät myöskään ole esteettömät, mikä on edellytys turvakotipalvelun tuottamiselle, tämän seurauksena liikuntarajoitteisten tai apuvälineillä liikkuvien asiakkaiden ottaminen Kuopion turvakodille on mahdotonta. Henkilökunnan tauko- ja sosiaalityötilat sijaitsevat eri kerroksessa, kuin asiakastilat. Toiminnan järjestämisen kannalta kaikkien tilojen sijoittuminen yhteen kerrokseen lisää turvallisuutta. Nykyisissä tiloissa on myös tilapuutteita, esim. THL:n edellyttämät turvajärjestelmin varustettu erillinen vastaanottohuone sekä tila lasten kanssa työskenteleyn puuttuvat. Henkilökunta ja asiakkaat ovat saaneet nykyisissä turvakodin tiloissa sisäilmaoireita.

Hankesuunnitelmat on laadittu 10-paikkaisesta turvakodista. Hankesuunnitelmassa on huomioitu turvakodin erityispiirteet, erityisesti turvallisuus-

teen liittyvät näkökulmat. Hanketyössä on kartoitettu sekä olevan rakennuskannan soveltuvuus turvakotikäyttöön sekä mahdolliset uudisrakennuskohteet.

Tilojen lähtökohtana on turvallisuus, esteettömyys, kodinomaisuus ja monikäyttöisyys. Tiloissa on erityisesti huomioitu asiakkaiden yksityisyys, lapsiasiakkaat, henkilökunnan ergonomia, erilaiset perhekoot, sekä lemmikkieläimen kanssa turvakotiin tulemisen mahdollisuus. Lemmikkieläimen kanssa turvakotiin pääseminen on asiakkaalle hyvin merkityksellistä ja saattaa jopa ratkaista päätöksen tulemisesta asiakkaaksi. Suomessa on tällä hetkellä vain yksi turvakoti, johon voi mennä lemmikkieläimen kanssa.

Kuopion kaupunki on varannut turvakodille rakennusalueen Saaristokadun varresta. Tarkoituksena on, että uudet turvakodin tilat rakentaa ulkopuolinen taho ja Kuopion kaupunki vuokraa tilat turvakotitoiminnalle. Vuokrakustannukset, samoin kuin muutkin turvakotitoiminnan kustannukset katetaan valtion avustuksella. Uuden turvakodin myötä ja asiakasmäärän kasvaessa työntekijämäärä tulisi kasvamaan noin 2-3 henkilötövuotta. Rakennushanke on esitetty toteutettavaksi vuokrahankintana kilpailullisen neuvottelumenettelyn kautta ja vuokrattuna 25 vuodelle.

Hankinta käynnistyy 2021 ja rakentaminen alkaa viimeistään keväällä 2022. Turvakotitoiminta siirtyy alustavan aikataulun mukaan uusiin tiloihin 09/2023.

Hankkeen tavoitehinta-arvio on 2,915 milj. € alv.0. Tavoitehinta-arviossa on huomioitu kohteen tekniset ja toiminnalliset vaatimukset sekä tonttiosuhteet. Tontille ei ole tehty pohjatutkimusta, mutta arvion perusteena on käytetty jo tehtyjä kairauksia. Hankkeen arvioitu kokonaislaajuus on 911 br-m².

Arvio vuokratasosta on laskettu omaan taseeseen rakennettavan kohteen mukaisesti.

Vuokralaskelmassa on käytetty seuraavia oletuksia:

- 30 vuoden poistoaika
- miljoonan hankekustannus

Näiden laskentaoletusten perusteella vuokrataso, perustuen tilaohjelman 807 m²:n huoneistoalalle:

• pääomavastike (sisältää maanvuokran)	23,00 €/hum ²
• ylläpitovuokra (ei sisällä siivousta)	<u>5,00 €/hum²</u>
YHTEENSÄ	28,00 €/hum ² alv 0%

Kokonaisvuokra on kuukaudessa noin 22.600 €/kk ja vuodessa 271.200€.

Vuokrakohteen kokonaisvuokra määräytyy lopullisesti tarjouskilpailun perusteella.

Rahoitus

THL julkaisi 21.12.2020 työpaperin (Työpaperi 44/2020, Arvio turvakotien perhepaikkojen riittävästä määrästä ja kustannuksista). Raportin mukaan yhden turvakodin keskimääräisiä kokonaiskustannuksia ei ole mahdollista arvioida absoluuttisesti. 7-paikkaisten turvakotien kokonaiskustannukset kuitenkin vaihtelivat paljon: 606 000 eurosta 783 000 euroon. 7-

paikkaisen turvakodin perhepaikan hinta vaihteli 75 000 € ja 133 000 € välillä, koko verkoston keskiarvo yhden perhepaikan vuotuisista kustannuksista on 97 000 euroa. Hinta vaihtelee 72 000 eurosta 147 000 euroon

Kuopion turvakodin rahoitus nyt ja arvio rahoitustarpeesta rakennushankkeen jälkeen:

Vuosi	Perhepaikkojen määrä	Rahoitus	Kustannus / Perhepaikka
2018	5 perhepaikkaa	770.000 € (myönnetty)	154.000 € /perhepaikka
2019	5 perhepaikkaa	730.000 € (myönnetty)	146.000 € /perhepaikka
2020	5 perhepaikkaa	760.000 € (myönnetty)	152.000 € /perhepaikka
2021	5 perhepaikkaa	801.000 € (haettu) (*1	160.200 € /perhepaikka
2024	10 perhepaikkaa	1.149.200 € (arvioitu) (*2	115.000 €/ perhepaikka

(*1 kustannusten nousuun vaikuttanut henkilöstön terveystarkastukset, henkilöturvajärjestelmän uusiminen, poliisin virka-apukustannukset sekä tulkkaukustannusten nousu

(*2 arvioitu 2020 kustannustason mukaisesti

Kun verrataan Kuopion turvakodin nykyistä kustannustasoa valtakunnalliseen tasoon, voidaan todeta, että perhepaikkakohtainen kustannus on tällä hetkellä korkea. Paikkamäärän kasvattaminen laskee perhepaikkakohtaisia kustannuksia. Vaikka tilakustannus nousee rakennushankkeen myötä, laskee perhepaikkojen kustannustaso merkittävästi. Tähän vaikuttaa merkittävimmin, etteivät henkilöstökulut nouse suorassa suhteessa asiakaspaikkamäärään. Pienemmässä yksikössä kiinteät kulut ja hallinnolliset kulut ovat perhepaikkaa kohden korkeammat. Uuden turvakodin osalta henkilöstöresurssi tulee kasvamaan noin 2–3 henkilötyövuoden verran.

Vaikutusten arviointi

Esitys

Hanketyöryhmä esittää, että uusi turvakoti rakennetaan Saaristokadun tontille uudisrakennuksena hankesuunnitelman mukaisesti. Hankintatapa on vuokrahanhinta

Liitteet

- 1 Hankesuunnitelma_Turvakoti.pdf
- 2 turvakoti_liitteet.pdf

Viiteaineisto

- 1 turvakoti_viitteet.pdf

Valmistelija

Katja Lintunen

Heli Pärnänen

Ulla Nuutinen

Mikko Lankinen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5210

puh. +358 44 718 3660

puh. +358 44 718 3388

puh. +358 44 718 6115

Kuopion kaupunki

Perusturva- ja terveyslautakunta

26.01.2021

6 §

Päätösehdotus

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyy hanketyöryhmän esityksen.

Päätös

Merkittiin, että hankesuunnitteluarkkitehti Katja Lintunen oli kokouksessa läsnä tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajan klo 15.05 – 15.31.

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti apulaiskaupunginjohtajan ehdotuksen.

Lisäksi merkittiin, että vastaava sosiaalityöntekijä Ulla Nuutinen poistui kokouksesta klo 15.31 tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen ja jäsen Tanja Airaksinen saapui kokoukseen klo 15.31 tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen.

